

מרצה: פרופ' בני קימלפלד
מתרגלים: רואי קיסוס
חמודי סיף
גיא הורוביץ
סמסטר אביב תשפ"א

מסדי נתונים

236363

מועד א'

29 ביולי 2021

פירוט החלקים והניקוד:

שאלה	נושא	ניקוד	הערות
1	ERD Design Theory	25	
2	RA, RC Datalog	20	
3	SQL	20	
4	Concurrency Control	11	
5	XML	12	יש לבחור 2 שאלות מתוך 5,6,7
6	Neo4j MongoDB	12	יש לבחור 2 שאלות מתוך 5,6,7
7	RDF	12	יש לבחור 2 שאלות מתוך 5,6,7

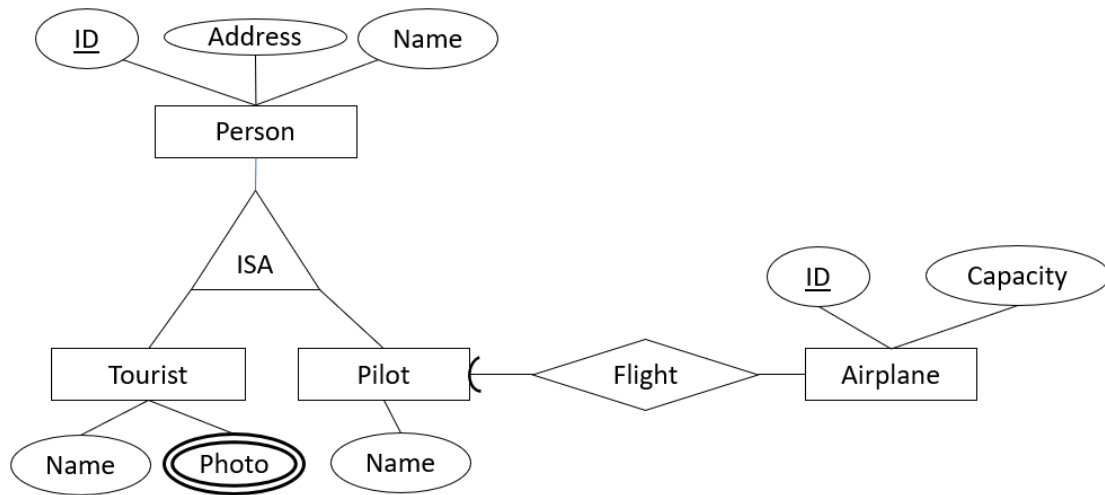
הנחיות לנבחנים:

1. כתבו את התשובות אך ורק בטופס הבחינה ובמקום המיועד להן, מחברת הטייטה לא תיבדק.
2. ניתן להביא למבחן חומר כתוב/מודפס על גבי 6 דפי A4 (דו צדדיים).
3. אין לקבל או להעביר חומר כלשהו בזמן הבחינה.
4. יש להשתמש רק בסימנים או פונקציות שגלמדו בתרגול או בהרצאה והמופיעים בשקפים של הקורס. כל שימוש בסימון שאינו כזה מחייב הסבר מלא של משמעות הסימון.
5. משך הבחינה הינו שלוש שעות, תכננו את הזמן בהתאם.
6. אין לכתוב בעפרון.

בהצלחה!

שאלה 1 – ERD, Design Theory

התבוננו בתרשים ה-ERD שלפניכם:

א. תרגמו את תרשים ה-ERD לטבלאות המתאימות על פי הכללים שנלמדו בקורס. עבור כל טבלה, עליכם לרשום את סכמת הטבלה שתתקבל בתרגום, כולל סימון מפתחות בקו תחתון וציון מפתחות זרים. (6 נק')

הסעיפים הבאים אינם תלויים בסעיף הקודם

חלק זה מתייחס לסכמה (U, F) עבור $U = \{A, B, C, D, E\}$, $F = \{A \rightarrow B, B \rightarrow C, C \rightarrow D, D \rightarrow A\}$, שימו לב כי התלויות ב- F מהוות מעגל המכיל את ארבעת השדות הראשונים $\{A, B, C, D\}$ ולא את החמישי $\{E\}$.

ב. הוכיחו כי הפירוק הבא אינו משמר מידע: $\{AC, CE, BDE\}$.
לשם כך, השתמשו באלגוריתם לבדיקת שימור מידע שנלמד בקורס. (5 נק')

ג. הציעו תת-סכמה בעלת שני שדות בדיוק שהוספתה לפירוק בסעיף הקודם תהפוך את הפירוק למשמר מידע. הוכיחו שזה אכן המקרה בעזרת האלגוריתם לבדיקת שימור מידע. (7 נק')

ד. הוכיחו כי כל פירוק של הסכמה שלנו הינו מהצורה הנורמלית השלישית. (7 נק')

שאלה 2 – RA, RC, Datalog

נתונות הסכמות הבאות:

1. Student(studentID, name) – כל הסטודנטים הרשומים במערכת.
2. Room(roomID, capacity) – כל הכיתות הרשומות במערכת והקיבולת של כל אחת (כמות הסטודנטים המקסימלית בה).
3. Course(courseID, name) – כל הקורסים הרשומים במערכת.
4. Attends(studentID, courseID) – כל מזהי הסטודנטים הלוקחים קורס מסוים.
5. In(courseID, roomID) – הכיתות בהן מתבצע המבחן של כל קורס.

מפתחות מסומנים בקו תחתון, כאשר:

1. studentID בסכמה Attends הוא מפתח זר ל-studentID ב-Student.
2. courseID בסכמה Attends הוא מפתח זר ל-courseID ב-Course.
3. courseID בסכמה In הוא מפתח זר ל-courseID ב-Course.
4. roomID בסכמה In הוא מפתח זר ל-roomID בסכמה Room.

הניחו שלכל קורס במערכת קיימת לפחות כיתה אחת זמינה (כלומר, קיימת רשומה ב-In) וכל סטודנט לוקח לפחות קורס אחד (כלומר, קיימת רשומה ב-Attends).

- א. כתבו שאילתת RA המחזירה את כל מזהי הסטודנטים שלוקחים את כל הקורסים בהם לכל אחת מהכיתות יש קיבולת של יותר מ-20. (6 נק')

- ב. נועה, סטודנטית בקורס מסדי נתונים ניסחה את שאילתת ה-RC הבאה במטרה להחזיר את כל הסטודנטים שאינם לוקחים לפחות קורס אחד:

$$\{(s, n) | Student(s, n) \wedge \exists c_1 [\neg Attends(s, c_1)]\}$$

איתי טוען כי השאילתה שגויה כיוון שהיא תלויה בתחום. (6 נק')

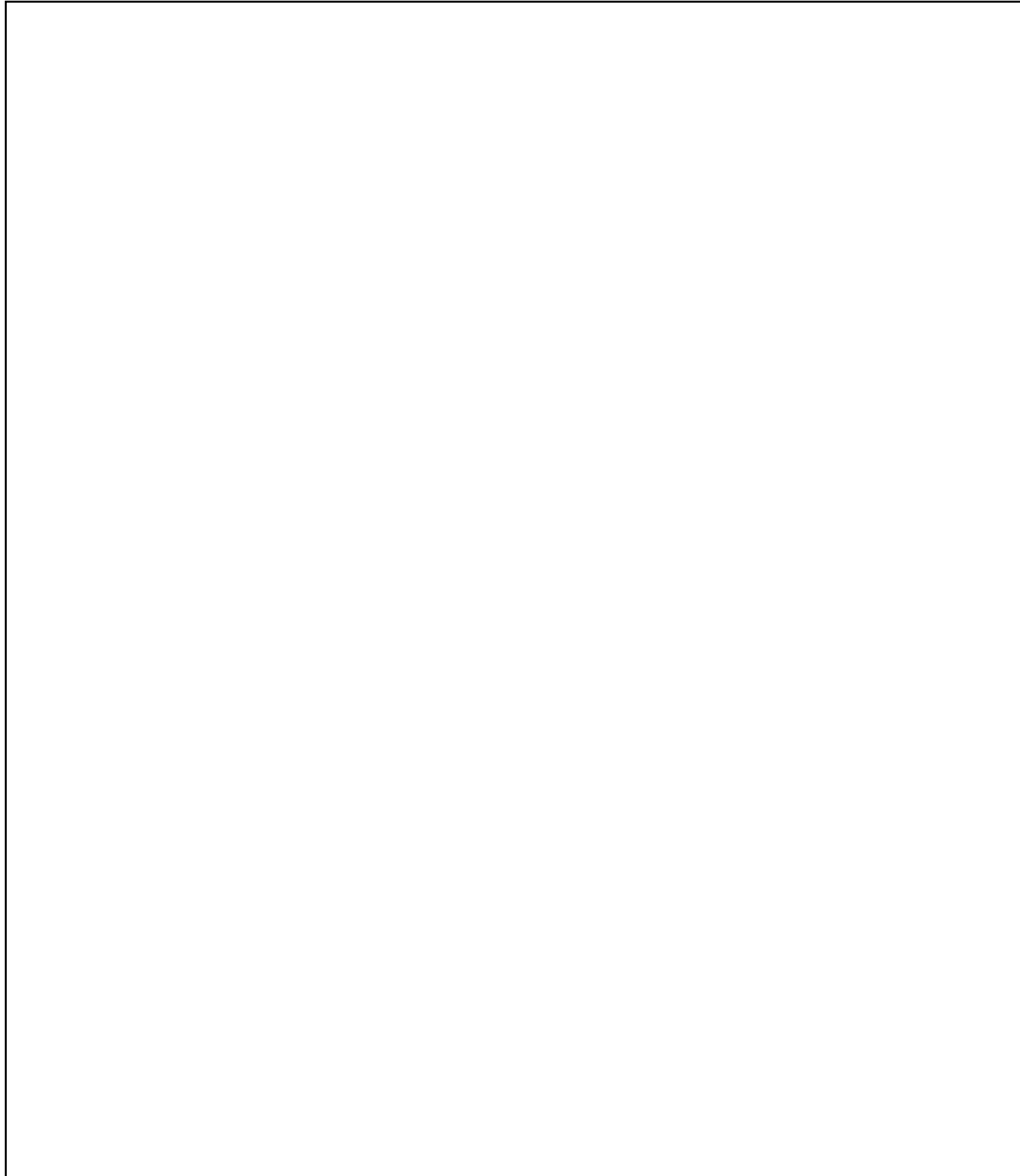
- הסבירו על ידי דוגמא מדוע איתי צודק.
- הציעו שאילתה מתאימה שאינה תלויה בתחום.
- הסבירו האם ניתן לנסח את השאילתה שהצעתם ב-RA.

ג. הניחו כי הסכמות נתונות כ-EDB.

הסתכלו על הגרף בו הסטודנטים הם הצמתים ויש קשת בין סטודנטים שונים אם הם לוקחים את אותו הקורס.

כתבו תוכנית Datalog, במידת הצורך עם שלילה, המחזירה את כל זוגות הסטודנטים שמרחקם בגרף (כלומר, אורך המסלול הקצר ביותר ביניהם) שווה בדיוק ל-3 (המרחק בין סטודנט לעצמו הוא 0).

אם נדרש ריבוד, סמנו כל רובד בנפרד. (8 נק').

שאלה 3 – SQL

נתון מסד הנתונים הבא המייצג סופרמרקטים, מוצרים והספקים שלהם:

Supplier:

<u>pId</u>	Name
------------	------

Supermarket:

<u>sId</u>	District
------------	----------

Inventory:

<u>Id</u>	<u>sId</u>	<u>pId</u>	ExpDate	Quantity
-----------	------------	------------	---------	----------

הטבלה Supplier מחזיקה את מזהה ושמות הספקים:

- pId – מזהה הספק.
- Name – שם הספק.

הטבלה Supermarket מחזיקה את מזהה ומחוזות הסופרמרקטים השונים:

- sId – מזהה הסופרמרקט.
- District – מחוז הסופרמרקט.

הטבלה Inventory מחזיקה מידע עבור המוצרים השונים:

- Id – מזהה המוצר.
- sId – מזהה הסופרמרקט שבו נמצא המוצר, מפתח זר ל'sId בטבלה Supermarket.
- pId – מזהה הספק של המוצר, מפתח זר ל'pId בטבלה Supplier.
- ExpDate – מועד פקיעת התוקף של המוצר. ערך זה אינו יכול להיות NULL.
- Quantity – כמות היחידות ממוצר זה. ערך זה אינו יכול להיות שלילי.

מפתחות מסומנים בקו תחתון.

מזהים ו-Quantity הם מספרים, שמות/מחוז הם מחרוזות (TEXT), ExpDate מוגדר כתאריך (DATE).

א. כתבו פקודת SQL אשר מגדירה את הסכמה Inventory. הניחו כי שתי הטבלאות האחרות כבר מוגדרות (3 נק').

ב. מוצר חסר מוגדר להיות מוצר עם כמות אפס ($Quantity=0$) או שהוא פג תוקף ($CURRENT_DATE > ExpDate$). כתבו שאילתת SQL המחזירה את מזהי כל המוצרים החסרים בסופרמרקט כלשהו ללא חזרות.
הערה: ניתן להשתמש במשתנה $CURRENT_DATE$ לצורך בדיקת התאריך הנוכחי.
(2 נק')

ג. הסבירו מי מבין ההגדרות הבאות של אינדקסים צפויה לייעל את חישוב השאילתה בצורה הטובה ביותר. בנוסף, הסבירו למה כל אחת מהאפשרויות האחרות פחות טובה מהאינדקס שבחרתם. (3 נק')

1. *CREATE INDEX ON Inventory(ExpDate, Quantity);*
2. *CREATE INDEX ON Inventory(Quantity, ExpDate);*
3. *CREATE INDEX ON Inventory(ExpDate); CREATE INDEX ON Inventory(Quantity);*

ד. סופרמרקט הינו "נחוץ" אם הוא מוכר מוצר שלא נמכר בסופרמרקט אחר באותו מחוז, כלומר, המוצר מופיע ביחד עם סופרמרקט זה בטבלה Inventory ולא עם אף אחד מהסופרמרקטים האחרים במחוז.
כתבו שאילתת SQL המחזירה את מזהי הסופרמרקטים הנחוצים במערכת. (5 נק')

ה. נרצה לדעת מי הם המוצרים שהמלאי שלהם במחוז 'North' גדול (ממש) מהמלאי שלהם במחוז 'South'.
מלאי של מוצר במחוז כלשהו מוגדר להיות סך כל המלאים בכל הסופרמרקטים במחוז זה.
כתבו שאילתת SQL אשר מחזירה זוגות של מזהה המוצר והמלאי שלו במחוז 'North' המקיימים את התנאי לעיל.
שימו לב: ייתכן מצב שמוצר נמצא במחוז 'North' ולא ב-'South' ובמקרה זה צריך להחזיר אותו גם כן. (8 נק')

שאלה 4 – Concurrency Control

יהי s תזמון בעל התכונה שכל פריט (משתנה) מופיע לכל היותר פעמיים. לדוגמא, x מופיע בדיוק פעמיים בפעולות $W_j(x)$ ו- $R_i(x)$, y מופיע בדיוק פעמיים בפעולות $R_i(y)$ ו- $R_j(y)$, ו- z מופיע פעם אחת תחת $W_j(z)$.

הוכח כי s בר סדרתיות מבטיים (view serializable) אם ורק אם s בר סדרתיות קונפליקטים (conflict serializable). (11 נק')

שאלה 5 - XML

שאלה זו עוסקת במסמך ExamSystem.xml אשר מציית למסמך ה-DTD הבא:

```
<!DOCTYPE ExamSystem [
  <!ELEMENT ExamSystem ((Exam)+, (StaffMember)*, (Class)+)>
  <!ELEMENT Student (Last, First)>
  <!ATTLIST Student
    id ID #REQUIRED>
  <!ELEMENT StaffMember (Last, First)>
  <!ATTLIST StaffMember
    id ID #REQUIRED>
  <!ELEMENT Supervisor (Last, First)>
  <!ELEMENT Class ((Supervisor)+, (Student)+)>
  <!ATTLIST Class
    id ID #REQUIRED
    occupancy CDATA #REQUIRED>
  <!ELEMENT Exam (#PCDATA)>
  <!ATTLIST Exam
    id ID #REQUIRED
    name CDATA #REQUIRED
    classes IDREFS #REQUIRED
    staff IDREFS #REQUIRED>
  <!ELEMENT Last (#PCDATA)>
  <!ELEMENT First (#PCDATA)>
]>
```

א. לפניכם מסמך לדוגמה אשר ידוע שהוא לא מציית ל-DTD לעיל. ציינו את ההפרות לפי הכללים שנלמדו בקורס ונמקו על סמך ה-DTD. (6 נק')

```
<ExamSystem>
  <Exam id="DB_236363" name="Databases" classes="Class_1" staff="Staff_1 Student_1234"></Exam>
  <Class id="Class_0" occupancy="50">
    <Supervisor>
      <Last>VisorLast</Last>
      <First>VisorFirst</First>
    </Supervisor>
    <Student id="Student_1234">
      <Last>Israeli</Last>
      <First>Israel</First>
    </Student>
  </Class>
  <StaffMember id="Staff_1">
    <Last>Kisous</Last>
    <First>Roei</First>
  </StaffMember>
  <StaffMember id="Staff_1">
    <Last>Kimelfeld</Last>
    <First>Benny</First>
  </StaffMember>
</ExamSystem>
```

ב. האם יתכן מסמך XML שמתאים ל-DTD אך אינו מכיל את התווית StaffMember? הסבירו תשובתכם. (2 נק')

ג. נתונה השאילתה הבאה:

```
//Class[@occupancy = '50' and count(..Exam[id(@classes)[@occupancy < '50']]]
```

הסבירו במילים מהי משמעות השאילתה? (4 נק')

שאלה 6 – mongoDB, Neo4j

לרשותכם מסד נתונים השייך לאו"ם ב-mongoDB ובו אוסף (Collection) Vaccines בודד הנקרא Vaccines אשר מכיל מידע על אזרחים וחיסוני הקורונה אותם קיבלו. כל מסמך באוסף הוא מהצורה הבאה:

```
{
  _id: <ObjectId>,
  name: <string>,
  age: <int>,
  country: <string>,
  vaccines: [
    {
      vaccineName: <string>,
      cost: <int>,
      day: <int>,
      month: <int>,
      year: <int>
    },
    ...,
    {
      vaccineName: <string>,
      cost: <int>,
      day: <int>,
      month: <int>,
      year: <int>
    }
  ]
}
```

דוגמא למסמך אפשרי:

```
{
  "_id": ObjectId("056ab83901a09b"),
  "name": "Roei",
  "age": 25,
  "country": "Israel",
  "vaccines": [
    {
```

```

        "vaccineName": "Covid19-dose1",
        "cost": 0,
        "day": 2,
        "month": 2,
        "year": 2021
    },
    {
        "vaccineName": "Covid19-dose2",
        "cost": 0,
        "day": 23,
        "month": 2,
        "year": 2021
    }
}

```

במידה ואזרח לא קיבל חיסון או בן פחות מ-12 – רשימתו תהייה ריקה.

נתונות השאילות הבאות ב-mongoDB:

- `db.Vaccines.mapReduce(`
`function(){ emit(this.country, this.vaccines.length); },`
`function(key, values){ return (Array.sum(values)/values.length); },`
`{`
`out: "result",`
`query: { age: { $gte: 12 }}`
`}`
`)`
- `db.Vaccines.aggregate([`
`$match : { age: { $gte: 12 } },`
`$group: { _id: "$country" , value: { $avg: { $size: "$vaccines" } } }`
`])`

כאשר \$size גודל של רשימה.

א. מה מחזירה כל אחת מהשאלות הנ"ל? הסבירו כל אחת מן השורות בשאלתה הראשונה (mapReduce). בנוסף הסבירו כיצד השאלתה מגדירה את חלוקת העבודה בין השרתים. (8 נק')

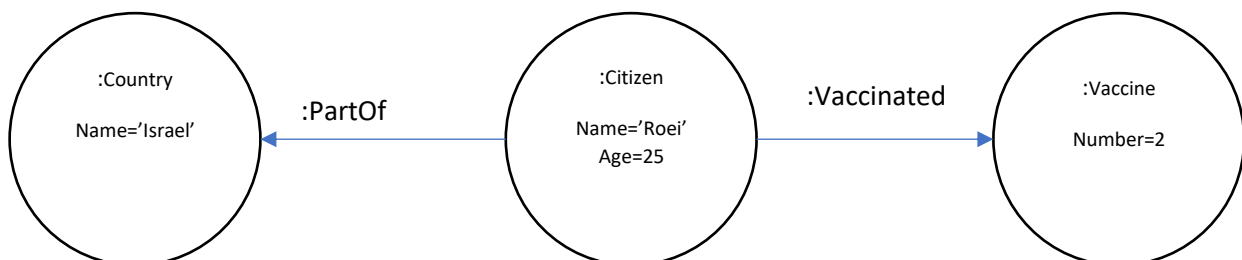

באז"ם לא היו מרוצים מהשימוש ב-mongoDB ולכן החליטו להשתמש ב-Neo4j.

הגרף מומש לפי הכללים הבאים:

1. כל צומת בגרף מחזיק בתווית (label) אחת בדיוק מבין האפשרויות הבאות: **Citizen**, **Country**, **Vaccine**.
2. כל אחד מן הצמתים **Citizen**, **Country** מחזיק בתכונה (Attribute) בשם **Name**.
3. צמתים בעלי תווית **Citizen** מחזיקים בתכונה בשם **Age**.
4. צמתים בעלי תווית **Vaccine** מחזיקים בתכונה בשם **Number** (בעלי ערך 2\1\0).
5. צמתים בעלי תווית **Citizen** יכולים להיות מחוברים לצמתים בעלי תווית **Country**, ללא הגבלת כמות, ע"י קשר בעל תווית **PartOf** (label).
6. צמתים בעלי תווית **Citizen** יכולים להיות מחוברים לצמתים בעלי תווית **Vaccine**, לכל היותר פעם אחת, ע"י קשר בעל תווית **Vaccinated** (label).

להלן דוגמא לגרף המקיים את ששת הכללים:

ב. מה מחזירה השאילתה הבאה? הסבירו תשובתכם על ידי הסבר של כל אחת מארבע הפקודות בשאילתה. (4 נק')

MATCH (C:Country {Name: "Israel"}) <- [:PartOf] – (P:Citizen) – [:Vaccinated] ->

(V:Vaccine {Number: 2})

WITH count(P) as x

MATCH (C1:Country {Name: "Israel"}) <- [:PartOf] – (P1:Citizen)

RETURN x>=count(P1)*0.5

- i. השאילתה מחזירה האם לפחות 50% מהאוכלוסייה בישראל מחוסנת בשתי מנות.
- ii. השאילתה מחזירה האם מספר החיסונים שניתנו בישראל הוא לפחות חצי מכמות האוכלוסייה.
- iii. השאילתה מחזירה האם לפחות 50% מהאוכלוסייה בישראל לא מחוסנת בשתי מנות.
- iv. השאילתה מחזירה האם לפחות 50% מהאוכלוסייה בישראל קיבלו חיסון כלשהו.
- v. פלט השאילתה אינו מוגדר היטב.

שאלה 7 - RDF

בשאלה זו הניחו את קיום ה-namespaces הבאים:

- rdf: <http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#>
- rdfs: <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#>
- ex: <http://example.maman.cs.technion/>

התבוננו במאגר הנתונים הבא:

ex:lza	ex:servesDrink	ex:BlueMoon
ex:Macolet	ex:servesDrink	ex:BlueMoon
ex:Macolet	ex:servesDrink	ex:Malka
ex:NolaSocks	ex:servesDrink	ex:Guinness
ex:NolaSocks	ex:servesFood	ex:chips
ex:Amsterdam	ex:servesFood	ex:chips
ex:Macolet	ex:near	ex:NolaSocks
ex:NolaSocks	ex:near	ex:Macolet
ex:Amsterdam	ex:near	ex:lza
ex:lza	ex:near	ex:Amsterdam

(א) רשמו את תוצאת ההפעלה של כל אחת מן השאילתות הבאות על מאגר הנתונים הנתון:

1. (3 נקודות)

```

SELECT ?p1 ?b ?p2 {
  ?p1 ex:servesDrink ?b
  OPTIONAL {
    ?p1 ex:near ?p2.
    ?p2 ex:servesFood ex:chips
  }.
  ?p2 ex:servesDrink ?b
}

```

2. (3 נקודות)

```

SELECT ?p1 ?p2 {
  ?p1 ex:near ?p2
  MINUS
  { ?p2 ex:near ?p3.
    ?p3 ex:servesDrink ?d.
    ?p3 ex:servesFood ex:chips
  }
}

```

<p>3. (3 נקודות)</p> <pre> SELECT ?p1 ?b ?p2 { { ?p1 ex:servesDrink ?b OPTIONAL {?p2 ex:servesDrink ?b} } MINUS { ?p2 ex:near ?p3. ?p3 ex:servesDrink ex:Guinness } } </pre>

(ב) (3 נקודות) הוסיפו לגרף הנתון שלישייה חדשה, כך שהשאילתה

```

SELECT ?p1 {
  ?p1 rdf:type ex:pub
}

```

כאשר תרוץ על מנוע שתומך ב-RDFS תניב את הפלט הבא:

{?p1←ex:lza}, {?p1←ex:Macolet}, {?p1←ex:NolaSocks}

תשובה:

--	--	--

דפים נוספים לתשובות:

